

Diana Rubene
Uniwersytet Daugawpilski

Semantyka leksemu *smutek* w powieści J. L. Wiśniewskiego *S@motność w sieci* oraz w jej łotewskim przekładzie

W związku z aktualnym dziś podejściem antropocentrycznym w lingwistyce jednym z popularnych kierunków badań językoznawczych jest analiza grup wyrazów oznaczających stany wewnętrzne człowieka, zwłaszcza jego stany emocjonalne. Obiektem zainteresowań językoznawców jest także odkrywanie różnic i podobieństw w sposobach wyrażania uczuć w różnych językach¹.

Psycholodzy wyraźnie rozgraniczają emocje od uczuć. Uczucia dzielą m.in. na uczucia – proste – przykrości i przyjemności, wzruszenia, do których należą gniew, strach, smutek, radość, a także uczucia złożone, zwane też emocjami (wśród nich np. miłość, przyjaźń, zazdrość, chciwość)². Z punktu widzenia psychologii *Emocje różnią się znakiem (pozytywne/przyjemne i negatywne/przykre emocje) oraz natężeniem (silne lub słabe), a także jakością w zależności od sytuacji, w której występują, specyfiką reakcji i subiektywnych przeżyć*³.

Z kolei językoznawcy raczej utożsamiają emocje z uczuciami i traktują te pojęcia jako synonimy⁴. Iwona Nowakowska-Kempna proponuje następujący podział uczuć:

- 1) uczucia o charakterze zdarzeniowym, czyli afekty (np. zaskoczenie, złość);
- 2) uczucia o charakterze dyspozycji psychicznych, do których zalicza się usposobienia (np. pogodne, niewesołe), nastroje (radość, smutek);
- 3) uczucia-postawy (niechęć, życzliwość)⁵.

Smutek należałby do uczuć negatywnych, związanych ze stanem przykrości.

Natomiast Anna Dąbrowska uważa, że smutek należałoby umieścić na pograniczu emocji pozytywnych i negatywnych, bo „niekoniecznie musi być odczuwany jako emocja negatywna; jest raczej uczuciem ambiwalentnym”⁶.

¹ I. Nowakowska-Kempna, *Konceptualizacja uczuć w języku polskim. Część 2. Data*, Warszawa 2000; R. Grzegorzczukowa, *Z badań nad porównawczą semantyką leksykalną: nazwy „tęsknoty” w różnych językach*, [w:] *Semantyka a konfrontacja językowa 2*, red. Z. Greń i V. Koseska-Toszewa, Warszawa 1999; A. Krzyżanowska, *Pole semantyczne pojęcia smutku w języku polskim i francuskim*, [w:] *Pojęcie, słowo, tekst. Z zagadnień semantyki leksykalnej*, red. K. Waszakowa, R. Grzegorzczukowa, Warszawa 2008.

² J. Puzynina, *Uczucia a postawy we współczesnym języku polskim*, „Język a Kultura”, t. 14., Wrocław 2000.

³ <http://www.ipz.edu.pl/sownik/id.emocje/i.html>.

⁴ K. Data, *W jaki sposób językoznawcy opisują emocje*, „Język a Kultura”, t. 14, Wrocław 2000.

⁵ I. Nowakowska-Kempna, *Konceptualizacja uczuć w języku polskim: Część 2. Data*, Warszawa 2000.

W językoznawstwie niejednokrotnie zajmowano się analizą semantyki takich emocji i uczuć, jak strach, gniew, smutek ogólnie w języku, a także w utworach literackich⁷.

Wyrażanie emocji może wiązać się ze specyfiką gatunku tekstu pisanego, z jego tematyką. Czasem tekst literacki może powstać, aby zaspokoić emocjonalne potrzeby czytelnika⁸. Takim utworem jest m.in. powieść Janusza Leona Wiśniewskiego pt. *S@motność w sieci*.

S@motność w sieci – powieść miłosna, wydana 5 września 2001 roku przez wydawnictwo „Prószynski i S-ka” oraz „Wydawnictwo Czarne”. Dwa lata później pojawiła się *S@motność w Sieci. Tryptyk* – specjalna wersja książki z komentarzami autora oraz z postepilogiem. Łotewskie tłumaczenie powieści *S@motność w sieci* ukazało się w 2004 roku. Na język łotewski powieść przetłumaczyła Irena Birzvalka.

Bogusław Skowronek w artykule *Strategie czytania powieści J. L. Wiśniewskiego S@motność w sieci* pisze:

Janusz Wiśniewski sprawnie sprokurował tekst, który bardzo wyraźnie – nawet ostentacyjnie – odwoływał się przede wszystkim do sfery emocji jako głównej kategorii w konceptualizacji świata⁹.

Wiśniewskiemu często zarzucano przesadę m.in. w opisach emocji bohaterów, lecz powieść została dobrze przyjęta przez czytelników i zyskała popularność, ponieważ zaspokoila ich emocjonalne potrzeby, była częściowo autobiograficzna, poruszała aktualne problemy (m.in. miłość w Internecie).

Powieść jest przepełniona emocjami, bohaterowie cierpią z powodu samotności, nieszczęśliwej miłości, rozłąki, tęsknią za ukochaną osobą. Powieść można nazwać utworem pełnym smutku, ze smutnym zakończeniem. W powieści J. L. Wiśniewskiego *S@motność w sieci* leksem smutek pojawia się 27 razy, więc może być jedną z dominujących emocji w tym utworze. Oprócz tego dość często pojawiają się inne wyrazy z tej rodziny słowotwórczej (smucić się, smutny, smutno).

Wyraz „smutek” można przetłumaczyć na język łotewski jako *skumjas* oraz jako *bēdas*.

Porównując słownikowe znaczenia polskiego leksemu *smutek* oraz łotewskiego *skumjas* i *bēdas*, można zauważyć pewne różnice w opisie znaczeń. Większość słowników języka polskiego definiuje znaczenie wyrazu *smutek* w następujący sposób:

⁶ A. Dąbrowska, *Sposoby wyrażania emocji w wybranych dziewiętnastowiecznych podręcznikach języka polskiego dla cudzoziemców*, [w:] *Wyrażanie emocji*, red. K. Michalewski, Łódź 2006, s. 445.

⁷ Л. Г. Бабенко, *Лексические средства обозначения эмоций в русском языке*, Свердловск 1989; A. Mikołajczuk, *Gniew we współczesnym języku polskim (analiza semantyczna)*, Warszawa 1999; A. Krzyżanowska, *Pole semantyczne pojęcia smutku w języku polskim i francuskim*, [w:] *Pojęcie, słowo, tekst. Z zagadnień semantyki leksykalnej*, red. K. Waszakowa, R. Grzegorzczkowska, Warszawa 2008.

⁸ B. Skowronek, *Strategie czytania powieści J. L. Wiśniewskiego „S@motność w sieci”*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” IX, 2009.

⁹ *Ibidem*, s. 40.

1. Stan psychiczny, będący następstwem przykrych przeżyć, doznanych cierpień moralnych; uczucie przygnębienia¹⁰.
2. Smutek – uczucie przygnębienia¹¹.
3. Przykre uczucie, którego doznajemy, gdy nie jesteśmy szczęśliwi¹².

Z kolei w słowniku synonimów obok wyrazu *smutek* znajdujemy wyrazy *przygnębienie, melancholia, żal*¹³.

Anna Krzyżanowska zauważa, że „niektóre słowniki języka polskiego zwracają uwagę na związek smutku z cierpieniem” – nazwa emocji jest definiowana jako stan psychiczny będący następstwem przykrych przeżyć, doznanych cierpień, zwłaszcza moralnych lub „uczucie tego, komu coś dolega, kto stracił kogoś lub coś miłego, kto ma przykre wspomnienia, przeżycia”¹⁴.

W języku łotewskim nazwa *skumjas* ma formę liczby mnogiej (smutki) i oznacza stan emocjonalny, dla którego charakterystyczny jest **lekki** żal, bolesna tęsknota, powodem czego może być na przykład strata, niepowodzenie, niezadowolenie. Obydwie definicje słownikowe wskazują na lekki stan emocjonalny, słaby stopień natężenia emocji.

1. Emocionāls stāvoklis, kam raksturīgs žēlums, **viegls** bēdas (par ko), arī sāpīgas ilgās¹⁵.
2. Emocionāls stāvoklis, kam raksturīga, parasti **viegla**, nomāktība, psihiskās aktivitātes mazināšanās un ko izraisa, piemēram, kas nesasniedzams, zaudēts, arī neveiksmes, neapmierinātība ar ko¹⁶.

Drugim wyrazem oznaczającym smutek w języku łotewskim jest *bēdas* (lm. – smutki, żale), to stan emocjonalny, którego powodem może być na przykład nieszczęście, strata. Jest rodzajem cierpienia. Źródła leksykograficzne uwydatniają m in. stratę, nieszczęście (łot.zaudējums, nelaime) jako przyczynę smutku.

1. Emocionāls stāvoklis, ko izraisa, piemēram, nelaime, zaudējums¹⁷.
2. Skumjas, ciešanas, ko izraisa nelaime, kā tuva, vērtīga zaudējums¹⁸.

Przedstawione wyżej porównanie pokazuje, że w opisie znaczeń polskiej nazwy uczucia smutku oraz łotewskich nazw *skumjas* i *bēdas* ważny jest zwią-

¹⁰ Słownik języka polskiego PWN, t. 3, red. M. Szymczak, Warszawa 1981, s. 267.

¹¹ Słownik poprawnej polszczyzny PWN, red. A. Markowski, Warszawa 1999.

¹² Inny słownik języka polskiego, red. M. Bańko, Warszawa, PWN 2000, t. 2, s. 628.

¹³ Słownik synonimów polskich PWN, Warszawa 1998, red. D. Kutyla, J. Zondek, s. 367.

¹⁴ A. Krzyżanowska, *Pole semantyczne pojęcia smutku w języku polskim i francuskim*, [w:] *Pojęcie, słowo, tekst. Z zagadnień semantyki leksykalnej*, red. K. Waszakowa, R. Grzegorzczkowska, Warszawa 2008, s. 63.

¹⁵ *Latviešu valodas vārdnīca*, red. D. Guļevska, I. Rozenštrauha, D. Šnē, Avots 2006, s. 1009.

¹⁶ *Latviešu literārās valodas vārdnīca*, 7. Sējums, Zinātne, Rīga 1989, s. 554.

¹⁷ *Latviešu literārās valodas vārdnīca*, <http://tezaurs.lv/sv/?w=bēdas>.

¹⁸ <http://www.tezaurs.lv/lvv/?vards=b%C4%93das>.

zek uczucia z jego przyczyną. Znaczenie łotewskiego wyrazu *bēdas* ma w sobie mocniejsze nacechowanie, bardziej intensywne. Natomiast *skumjas* oznacza słabszego stopnia natężenie emocji.

Smutek niewątpliwie jest w powieści „S@motność w sieci” uczuciem o dość intensywnym natężeniu. Świadczą o tym następujące cytaty.

Nigdy nie mówił o smutku, a wiedziałam, że przeżył smutek ostateczny. (s. 26)

Viņš bija pārdzīvojis bezgala skumjus laikus (dosł. przeżył bezgranicznie smutne czasy) (s. 33)

W łotewskim tłumaczeniu wskazuje się na procesualność smutku, trwanie w czasie, który nie ma granicy.

Po pewnym czasie smutek był tak wielki, że nie mogłam sobie poradzić ze wstawaniem rano. (s. 30)

Pirmajā laikā manas bēdas bija tik lielas, ka nespēju no rītiem piecelties. (s. 38)

Tu tłumaczka użyła wyrazu *bēdas*, chcąc podkreślić intensywność uczucia.

Jest delikatny, wrażliwy, wpatruje się w moje oczy z takim smutkiem. (s. 32)

Viņš ir smalks, jūtīgs, raugās Man acīs ar lielām skumjām. (s. 41)

W wersji łotewskiej również jest podkreślona intensywność, ale za pomocą wyrazu *wielki* (*lielām skumjām*).

Smutek w powieści często jest uczuciem niepożądanym, przykrym, którego chciałoby się pozbyć.

Zaraz rozgoniłby ten cholerny smutek (smutek to coś bardzo złego). (s. 199)

Tad varētu izgaisināt velnišķīgās skumjas. (s. 263)

W tłumaczeniu smutek jest diabelski, czyli ma podobną konotację jak w oryginale.

Smutek jest także rodzajem cierpienia, jednym z symptomów choroby.

Nie umiał [...] nie wpaść w depresję. Ze wszystkimi symptomami: smutkiem, lękiem, uciśkiem w klatce piersiowej, ociężałością przechodzącą chwilami w odrętwienie, poczuciem bezsensu i nastrojem mszy za zmarłych. (s. 40)

W wersji łotewskiej został użyty wyraz o słabszym nacechowaniu.

Viņš [...] nespēja neieslīgt depresijā. Ar visiem tās simptomiem; ar skumjām, bailēm, ar spiedienu pakrūtē, ar gurdumu, kas brīžiem pārtapa sastingumā, ar dzīves bezjēdzības ijtūtu un sēru noskaņojumu. (s. 50)

Smutek ma konotację cierpienia dzięki temu, że pojawia się w zdaniu obok wyrazu *ból* także w zdaniu:

Ile smutku i bólu można opowiedzieć w ciągu niespełna dwóch minut? – myślał. (s. 186)

W łotewskim tłumaczeniu został użyty wyraz *bēdas*, żeby podkreślić intensywność oraz konotację cierpienia –

Cik gan daudz sāpju un bēdu var pastāstīt cilvēkam nepilnu divu minūšu laikā, viņš nodomāja. (s. 246)

Uczucie smutku często okazywane jest na zewnątrz, najbardziej widoczne jest na twarzy, w spojrzeniu.

Ja myšlē, že on mnie kocha. Jest delikatny, wrażliwy, wpatruje się w moje oczy z takim smutkiem. (s. 32) (Smutek tu jest przejawem miłości)

Man šķiet, ka viņš mani mīl. Viņš ir smalks, jūtīgs, raugās Man acīs ar lielām skumam. (s. 41)

Jego twarz wyrażała smutek. Nieomal ból. (s. 34)

Sejā atspoguļojās skumjas. Gandrīz sāpes. (s. 44)

Smutek może wywołać utwór muzyczny. Bohaterzy *S@motności w sieci* słuchają m.in. bluesa. Tematyka bluesa często skupia się wokół realistycznie ujętych relacji damsko-męskich (miłość, zazdrość, wierność, samotność). W powieści wspomniane są utwory B. B. Kinga. Wywołują one sporo emocji u bohaterów:

To jest tak cholernie smutne, że szczerze mówiąc, płaczę, gdy Ci o tym piszę. To pewnie przez to wino i B. B. Kinga, którego słucham. „Three o'clock blues”. To na pewno przez to. Chyba nie ma nic smutniejszego u B. B. Kinga niż ten blues. Ale ja przecież chcę być teraz smutny. Blues komponuje się ze smutku. (s. 72).

W tym fragmencie autor wyraźnie podkreśla związek stanu emocjonalnego bohatera z charakterem utworu muzycznego, w ogóle całego gatunku muzycznego, jakim jest blues. W tłumaczeniu łotewskim –

Blūzs ir dzimis no skumjām. (dosł. Blues narodził się ze smutku.)

Czyli smutek tu stał się inspiracją do powstania muzyki.

W powieści pojawiają się także utwory polskich wykonawców, m.in. Edyty Geppert. Jej twórczość klasyfikowana jest najczęściej jako piosenka poetycka lub poezja śpiewana. Są to często spokojne i nastrojowe utwory. W powieści wiążą się one ze smutkiem.

Dzisiaj mogła słuchać tylko Geppert. Chciała całkowicie zapaść się w smutek. Geppert była na to najlepsza. Wybrała „Zamiast”. (s. 107) (podano tu konkretny utwór jako najlepiej odzwierciedlający smutek u bohatera).

Viņa vēlējās līdz galam iegrimt skumjās. Gepertes balss šādos brīžos ir vislabākā. Viņa izvēlējās dziesmu „Tavā vietā”. (s. 143)

Łotewskim czytelnikom twórczość Edyty Geppert raczej nie jest znana, więc tłumaczka dodaje wyraz *balss* („głos”) Edyty Geppert, zwracając tym uwagę na charakter tego utworu, na to, że w głosie piosenkarki jest coś, co jest związane ze smutkiem.

Z wymienionych wyżej cytatów możemy wnioskować, że bohater świadomie wybiera smutek, pragnie go odczuwać. Czyli uczucie to właściwie nie jest niepożądane i nie zupełnie negatywne.

Chciała całkowicie zapaść się w smutek. (s. 107)

Smutek często towarzyszy innym emocjom, odczuciom, niekoniecznie negatywnym. Jak pisze Anna Krzyżanowska:

Przeżywanie smutku może łączyć się z doświadczeniem w tym samym czasie przez ten sam podmiot innych uczuć lub stanów, które motywują się nawzajem i dopełniają¹⁹.

Najczęściej smutek łączy się z innymi negatywnymi uczuciami, widzimy to w zdaniach:

Ta strona była pełna smutku. Smutku i tęsknoty. (s. 56)

W łotewskiej wersji podobnie:

Viņa lapa bija pilna skumju. Skumju un ilgu (s. 71)

Cały smutek i rozpacz tego aktu mogła wyrazić takim jednym krótkim zdaniem tylko Asia. (s. 210)

W łotewskiej wersji smutek został zamieniony wyrazem *gorycz*, zwiększając w ten sposób intensywność uczucia.

Ile smutku i bólu można opowiedzieć w ciągu niespełna dwóch minut? – myślał. (s. 186)

Cik gan daudz sāpju un bēdu var pastāstīt cilvēkam nepilnu divu minūšu laikā, viņš nodomāja. (s. 246)

Są też przykłady, w których smutek towarzyszy uczuciom pozytywnym.

Teraz jest dopiero 17.15 w Warszawie, a zdążyłeś już wywołać we mnie podziw, zdumienie, ciekawość, zazdrość, wzruszenie, smutek i radość. (s. 52)

Tagad Varšavā ir tikai 17.15, bet tu jau esi paguvis izraisīt manī apbrīnu, pārsteigumu, interesi, skaudību, aizkustināt mani, saskumdināt un iepriecināt. (s. 65)

W łotewskim tłumaczeniu wystąpił wyraz *saskumdināt* (zasmucić) – bardziej

¹⁹ A. Krzyżanowska, *Objawy smutku utrwalone w języku (polsko-francuska analiza porównawcza)*, [w:] *Wyrażanie emocji*, red. K. Michalewski, Łódź 2006, s. 569.

nacechowany ekspresywnie, używany częściej w języku kolokwialnym.

W innym zdaniu smutek także znajduje się obok uczuć pozytywnych

[...] odczuwał na przemian smutek i dumę (s. 178)

Ponieważ smutek jest wymieniany także wśród innych uczuć o pozytywnej konotacji, bohaterzy pragną pogрузić się w smutku, można wnioskować, że w powieści uczucie to ma charakter ambiwalentny.

U J. Wiśniewskiego charakterystyczne jest także to, że wyrazy *smutny*, *smutek*, *smutno* często powtarzają się w jakimś fragmencie, w kilku zdaniach po kolei. Można przypuszczać, że autor w ten sposób chce podkreślić ważność, intensywność przeżywania uczucia w tym momencie. Takie powtórzenia mogą świadczyć o tym, że smutek w powieści jest jedną z dominujących emocji.

1) *Drugie, jakie nasuwało się zaraz po wrażliwości, to „smutek”. Ta strona była pełna smutku. Smutku i tęsknoty.* (s. 56)

2) *To jest tak cholernie smutne, że szczerze mówiąc, płaczę, gdy Ci o tym piszę. To pewnie przez to wino i B. B. Kinga, którego słucham. „Three o'clock blues”. To na pewno przez to. Chyba nie ma nic smutniejszego u B. B. Kinga niż ten blues. Ale ja przecież chcę być teraz smutny. Blues komponuje się ze smutku.* (s. 72)

Jak wspomniałam, w przypadku smutku ważny jest związek uczucia z jego przyczyną, tym, co wywołuje smutek.

W powieści *S@motność w sieci* jedną z głównych przyczyn smutku jest samotność.

Gdy zniknęła na tym swoim wózku za drzwiami samolotu, poczuł nagłą pustkę, smutek i samotność. (s. 165)

Powodem smutku może być rozstanie z bliską osobą, tęsknota za nią. Smutek może przejść w depresję, ciężki stan psychiczny, gdy jest przyczyną utraty bliskiej osoby:

Bohaterka w ten sposób opowiada o tym, jak się czuła: *Po pewnym czasie smutek był tak wielki, że nie mogłam sobie poradzić ze wstawaniem rano. Miałam endogenną depresję.* (s. 30)

Podobne emocje odczuwa Jakub po śmierci Natalii:

Nie umiał [...] nie wpaść w depresję. Ze wszystkimi symptomami: smutkiem, lękiem, uciskiem w klatce piersiowej, ociężałością przechodzącą chwilami w odrętwienie, poczuciem bezsensu i nastrojem mszy za zmarłych. (s. 40)

Smutek wywołuje także muzyka, wspomniany już blues, utwory B. B. Kinga, Edyty Geppert, jak również alkohol – wino, które wydobywa emocje na zewnątrz.

To jest tak cholernie smutne, że szczerze mówiąc, płacze, gdy Ci o tym piszę. To pewnie przez to wino i B. B. Kinga, którego słucham. „Three o'clock blues”. To na pewno przez to. Chyba nie ma nic smutniejszego u B. B. Kinga niż ten blues. Ale ja przecież chcę być teraz smutny. Blues komponuje się ze smutku. (s. 72)

Analiza poszczególnych fragmentów powieści pozwala dostrzec kilka podstawowych przyczyn smutku. Smutek wywołuje przede wszystkim samotność i rozstanie z bliską osobą.

Aspektem, który różni polską i łotewską nazwę emocji jest głębokość i stopień natężenia. Łotewski leksem *bēdas* odnosi się do uczucia bardziej intensywnego i głębokiego, dlatego zgodnie z kontekstem polski wyraz *smutek* jest tłumaczony właśnie tym wyrazem.

W większości przykładów smutek ma negatywną konotację, łączy się z przykrymi uczuciami – bólem, tęsknotą, cierpieniem, ale w powieści można dostrzec także pozytywny aspekt smutku. Uczucie może być na przykład inspiracją do powstania muzyki, bohater pragnie odczuwać smutek, jest to jego świadomy wybór. Wskazuje to na ambiwalentność uczucia smutku.

Analizując oryginał i tłumaczenie można zauważyć dużą zbieżność, podobieństwo w wyrażaniu przeżywania smutku w języku polskim i łotewskim. Podane przykłady odwołują się do wspólnych wzorów ekspresji smutku.

Bibliografia

- Data K., *W jaki sposób językoznawcy opisują emocje*, „Język a kultura”, t. 14, Wrocław 2000.
- Dąbrowska A., *Sposoby wyrażania emocji w wybranych dziewiętnastowiecznych podręcznikach języka polskiego dla cudzoziemców*, [w:] *Wyrażanie emocji*, red. K. Michalewski, Łódź 2006.
- Grzegorzczukowa R., *Z badań nad porównawczą semantyką leksykalną: nazwy „tęsknoty” w różnych językach*, [w:] *Semantyka a konfrontacja językowa 2*, red. Z. Greń, V. Koseska-Toszewa, Warszawa 1999.
- <http://tezaurs.lv>.
- <http://www.ipz.edu.pl/sloownik/id.emocje/i.html>.
- Inny słownik języka polskiego*, red. M. Bańko, Warszawa 2000.
- Krzyżanowska A., *Pole semantyczne pojęcia smutku w języku polskim i francuskim*, [w:] *Pojęcie, słowo, tekst. Z zagadnień semantyki leksykalnej*, red. K. Waszkowa, R. Grzegorzczukowa, Warszawa 2008.
- Krzyżanowska A., *Objawy smutku utrwalone w języku (polsko-francuska analiza porównawcza)*, [w:] *Wyrażanie emocji*, red. K. Michalewski, Łódź 2006.
- Latviešu literārās valodas vārdnīca*, 7. Sējums, Zinātne, Rīga 1989.
- Latviešu valodas vārdnīca*, red. D. Guļevska, I. Rozenštrauha, D. Šnē, Avots 2006.
- Mikołajczuk A., *Gniew we współczesnym języku polskim (analiza semantyczna)*, Warszawa 1999.

- Nowakowska-Kempna I., *Konceptualizacja uczuć w języku polskim. Część 2. Data*, Warszawa 2000.
- Puzynina J., *Uczucia a postawy we współczesnym języku polskim*, „Język a Kultura”, t. 14, Wrocław 2000.
- Skowronek B., *Strategie czytania powieści J. L. Wiśniewskiego „S@motność w sieci”*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historico-litteraria” IX, 2009.
- Słownik języka polskiego PWN*, t. 3, red. M. Szymczak, Warszawa 1981.
- Słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Warszawa 1999.
- Višņevskis J. L., *Vientulība tīmeklī*, Rīga, 2009.
- Wiśniewski J. L., *S@motność w sieci*, Warszawa 2001.
- Бабенко Л. Г., *Лексические средства обозначения эмоций в русском языке*, Свердловск 1989.

Summary

Diana Rubene

Семантика лексемы smutek в романе Л. Вишневого S@motność w sieci и в его латышском переводе

В последнее время исследование эмоций представляет большой интерес со стороны учёных. Одним из популярных направлений в современной лингвистике является изучение лексем, которые называют внутреннее эмоциональное состояние. Хотя основные эмоции, такие как страх, гнев, радость, в значительной степени универсальны, свойственны для человеческой сущности, в разных языках они могут быть выражены по-разному. В данной статье рассматривается семантика лексемы *smutek* в современном польском романе Януша Леона Вишневого „Одиночество в Сети”, а также в его переводе на латышский язык. На основе анализа выявляются семантические сходства и различия польской лексемы *smutek* и латышских *skumjas* и *bēdas*.